

Vychází 1., 10., 20.
každého měsíce o 10.
hodině. Expedici se
nachází u Roberta
Veita v Nových ale-
jích č. 116.

DALIBOR.

Předplácí se: čtvrtl.
1 zl., půll. 2 zl.,
celor. 4 zl. rak. č.
S poštou: čtvrtl. 1 zl.
15 k., půll. 2 zl. 30 k.,
cel. 4 zl. 60 k. r. č.

Hudební časopis s měsíční notovou přílohou.

Odovědný redaktor:

Emanuel Meliš.

Nakladatel:

Robert Veit.

M á j.

To nebe plno naděje
a slunce v takém jasu,
že oka skoro málo je,
by vsálo vše tu krásu.

A všecko v světě slaví ples
a vše jest plno lásky,
v ten hvozd, jak by se seraf snes
a s ním milostné krásy.

Vše plesá i ta sivá noc
a radost chová v hrudí,
kýž v těch mých prsou tajná moc
též mrtvé máje zbudí. —

A. S.

Brixí František Xaver.

Životopisný nástin.

Komu by známé nebylo jméno slovutného skladatele českého, jehožto skladby v každém téměř chrámě naší vlasti se rozléhají? Kdo by neznal plodného skladatele Brixího, jenž svými lehkými, půvabnými a rozmanitými skladbami větší populárnosti dosáhl než sám klassický Tuma? Ano, bude as málo ředitelů kůru, kteří by jeho mše neb aspoň jeho offertoria, graduale nešpory atd. neznali. Slušno tedy, by jsme stručný nástin životopisu jeho podali.

Brixí Fr. X. narodil se r. 1732 v Praze a byl syn Šimona Brixího, jenž od r. 1718 ředitelem kůru u sv. Martina byl. Byl to týž Šimon, jenž r. 1718 svého sestřence Frant. Bendu povolav mu základek jeho hudebnímu vzdělání položil. Šimon pocházel prý z rodiny italské. Františkovi nedostalo se jako Bendovi té výhody u vyučování hudebním, anto otec jeho 2. listopadu 1737 zemřel.

Tato brzká smrt otce Františkova byla příčinou, že Brixí do Kosmonos na studia poslán byl. František studoval s velkou pilností humanitní školy v tamějším koleji Piaristickém jsa přitom v hudbě cvičen od P. Šimona. Juž ve svém mládí složil Brixí několik mší a osvědčil v nich patrný tvůrčí talent. Na to odebral se do Prahy a absolvovav filosofii věnoval se zcela hudbě a stal se ředitelem kůru u sv. Martina na Starém městě a později kapelníkem hlavního chrámu u sv. Víta v Praze. Než, svíce života jeho neměla dlouho plápolat! Brixí zemřel neženat v 39. roku svého stáří u milosrdných bratří dne 14. října 1771.

Brixí byl velmi úrodný skladatel; napsal 52 velkých a 24 menších mší, mnoho offertorií, nešpor, oratorií, pak několik operetek a oper. O jeho hudební plodnosti svědčí jeho slavnostní skladba, již k jubileum Benediktinského praelata Fridricha u sv. Markyty složil a kteráž 400 archů obsahuje. Brixí byl výtečník ve fuze a kontrapunktu; jeho skladby vynikají původností a rozmanitostí myšlenek. Vyjádření Jana Koželuha, že skladbami Brixíovými již klesající, ryzý a mužský sloh kostelní v Čechách a v sousedních zemích vytlačen byl, zdá se pocházeti ze řevnivosti mezi oběma umělci, co z následující anekdoty dosti patrně vysvítá. V jedné společnosti pravil Brixí k skladateli Koželuhovi: „Jdu-li vedle kostela, kde se vaše mše provozuje, zdá se mi, že vážnou operu slyším;“ načež Koželuh odvětil: „Slyším-li já Vaši skladbu kostelní, zdá se mi, že kráčím vedle hospody.“ Výpověd obou je přemrštěna, neboť skladby jejich jsou plny zbožnosti a skroušenosti.

Stav zpěvu národního a hudby v Haliči.

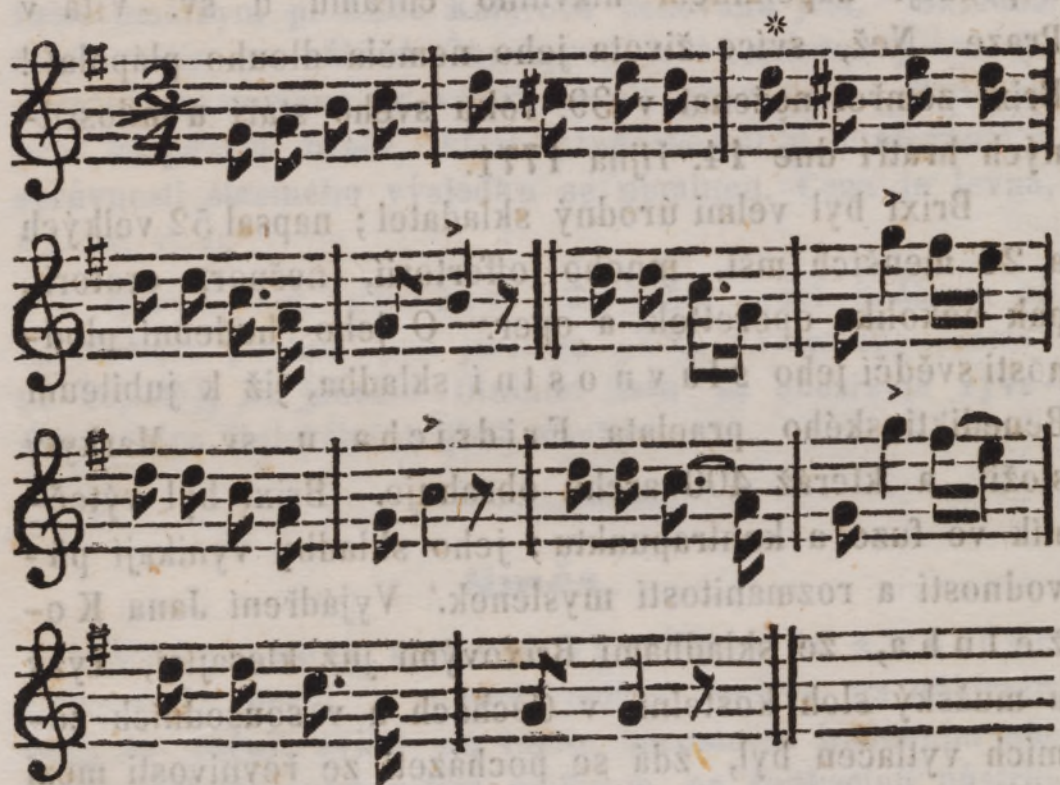
Podává Adolf Pozděna.

(Pokračování.)

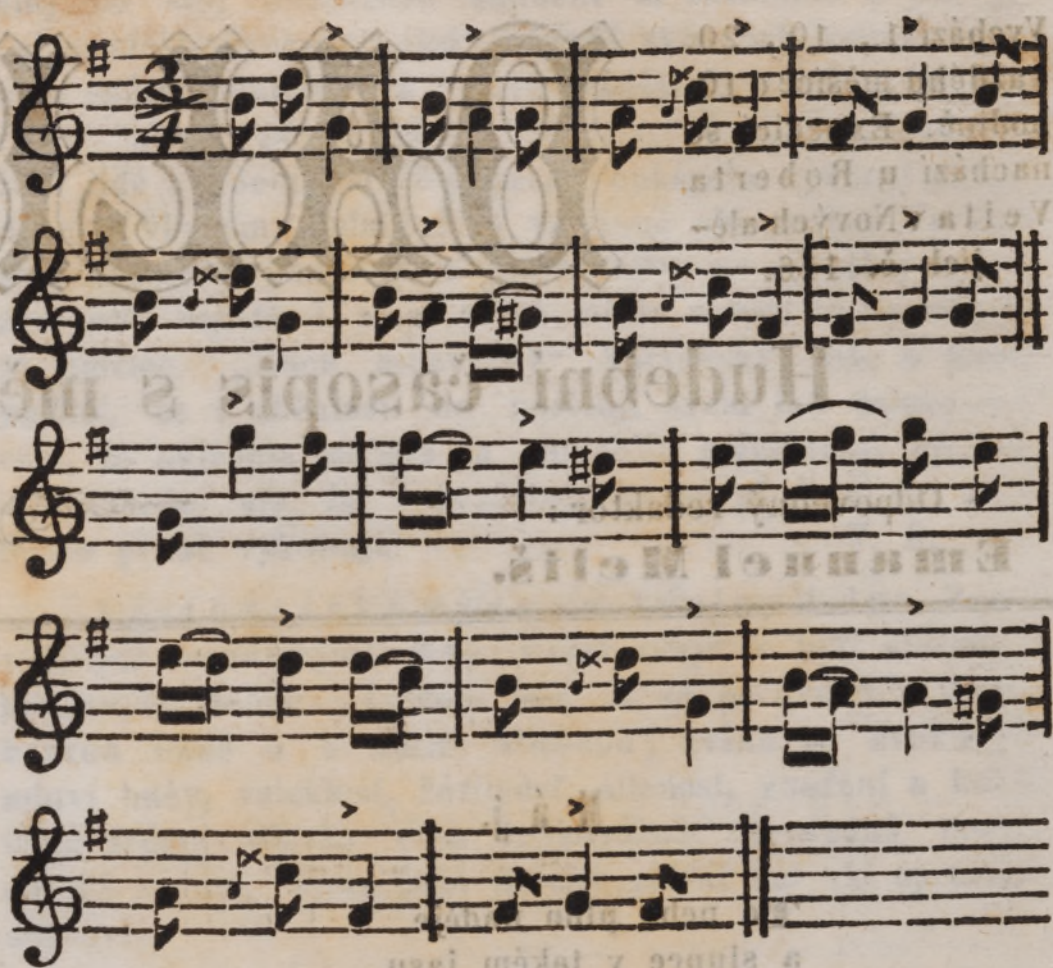
První pár postaví se před hudebníky. Když už všechny páry rádně sestaveny jsou, počne mužský zpí-

vati buď s průvodem neb bez průvodu hudby. Tyto písně sestávají obyčejně z dvou řádků, a obsah jejich je obyčejně okamžitý nápad tanečníka. Někteří opěvují krásu svých tanečnic; někteří přírodu. Často jsou písničky tyto i velmi důvtipné a dvojsmyslné, ježto obyčejně polleskem neb hlučným smíchem sprovázeny jsou. Přestane-li tanečník zpívat, počne hudba tentýž krakovjak, při němž všichni tancují. Jakmile opět hudba přestane, vstoupí pár před hudebníky a zpívá, načež první odejde a do zadu se postaví. Tanec tento trvá tak dlouho, až všechny páry se vystřídají. Krakovjak je velmi podoben nasemu českému národnímu tanci „Strašáku“ s tím rozdílem, že Čechové při svém tanci šašky tropí, Krakovjané však zpívají.

Tak se lid baví až do rána; načež se domůdebeře a opět celý týden v potu tváři na polích pracuje avšak i tu ho neopustí veselá mysl, on při práci po celý den a týden zpívá, až zas neděle, až den odpočinku a den zábavy nastane. Zde podávám nápěv nejoblíbenějšího krakovjaka.

O stavbě tohoto nápěvu netřeba mnoho mluvit, neboť každý, kdo články předešlé dobře prošel, snadno sobě každý nápěv rozluští. Všecky Krakovjaky jsou v dvoučtvrtním taktu. Co se akcentuací dotýče, padne těžký akcent mimo několik sinkop vždy na první osmičkovou notu. Při nápěvu tomto je charakteristické to, že se třetí takt (u *) tolikráte opakuje, jak toho slova v písni požadují, neboť zpěvák nemůže dáť ku slovům, jež improvizuje, okamžitě tolik slabik, kolik jich noty při nápěvu požadují. Pročež se stává, že se někdy buď takty přidají, někdy též ujímají. Největší chloubou Krakovjana jsou jeho písně a nápěvy, neboť cestujete-li tam ve vůkolí a vezmete-li si nějakého vůdce, hned se Vám nabídne, že Vás nějaké krásné písničky naučí. Při těchto písničkách, které Vám pěje, uslyšíte nejvíce nápěv předešlý neb nápěv tento:

Co se akcentuací dotýče, je v tomto nápěvu více rozmanitosti, nežli v prvnějším. Z obou nápěvů vane duch svěží a veselý. Často se stává, že i poštovský vozka namísto obyčejné poštovské písně tento druhý krakovjak troubiti započne. Lid je tu velmi laskavý, pohostinský a upřímný.

Poslední třída nápěvů Haličských národních obsahuje Mazury. Lid mazurský je s mravy a zvyky Krakovskými tak úzce spojen, že se v celku s tíží něco všeobecného o něm říci dá, neboť liší se od sebe toliko v maličkostech.

Nejcharakterističtější je zajisté to, že Mazurové krádež za žádný hřích nepovažují a ukradnou-li dříví v panských lesích, docela lhostejně odvěti, že Pán Bůh žádných dvíř k lesu nedal a les nezavřel, a za příčinou tou, že to hřích býti nemůže. Z toho možná souditi, jaký pojem Mazur o vlastnictví má. Ostatně jsou Mazurové dobří a pracovití lidé. Na svůj kraj jsou velmi hrdí a mu přitulni. Mazur miluje také zpěv. Nápěvy jeho jsou velmi charakteristické; vaneť z nich duch chrabrý, hrdý, zpuřný a svobodný.

(Pokračování.)

Dějiny a charakteristika hudebních nástrojů.

Příspěvek k dějinám hudby podává redaktor.

(Pokračování.)

Novější mistrové píšou pro flétny ustavičně vysoko, strachujíce se, jak se zdá, že by ve spoustě orkestru dobře nevynikly. Z toho vyplývá, že vždy převládají, místo co by se měly s celkem sloučiti, a že

instrumentací se stává spíše ostrou, tvrdou než jasnou a libě zněcí.

Malá oktávní flétna má teprv od D v polovičce rozhodný zvuk, a bylo by téměř zbytečné, tónů dolní oktávy užívat, neboť bylo by je ledva slyšeti. Jelikož barvitost tónů těchto nemá nic zvláštního, bude lépe, když je záhodnými tóny v druhé oktávě velké flétny nahradíme. Za nynějších dob zneužívá se nesmírně malých fléten, jakož i všech nástrojů, jejichžto tóny velice pronikají. V kusech veselého charakteru účinkují velice tóny druhé oktávy. Tóny, nad ní ležící e, f, g, a, h jsou (ve fortissimo) docela výborné k mohutným, srdcelomným účinkům na př. při bouři neb ve výjevu divokého pekelného charakteru. Tak nelze malé flétny lépe upotřebiti, než jak ji Beethoven ve čtvrté větě pastorální symfonie užil, kdež napodobňuje pisk vichru neb meluziny. Celý svět obdivoval v pijácké písni v „Kouzelném střelci“ dábelský chechtot dvou malých fléten. Je to zajisté nejšťastnější Webrův vynález pro orchestr. Spontini přišel ve svém nádherném „Bachanalu“ Danaidek (jenž se později pijáckým sborem v opeře „Nurmahal“ stal) na myšlenky, krátký pronikavý zvuk malých fléten s údeřem na talíře spojit. Nápadná souhlasnost, která se v tomto případě mezi oběma sobě nepodobnými nástroji utvoří, nebyla ani druhdy tušena. Účinek podoben jest bodu dýky.

Avšak malou flétnou lze při jemných místech dosáti šťastného účinku, a jest to předsudek, myslí-li kdo že se na ní jen velmi silně hráti musí. Časem slouží k tomu, by objem velké flétny ve výši rozšířila v tom okamžení, kde se jí tónů nedostává. Krásný příklad takého obratu nacházíme na jednom místě v 1. dějství Auberovy opery „Bůh a Bayaderové.“

Konečně musíme podotknouti, že flétna co koncertní nástroj v nejnovějších časech v nedůvěru upadla, jmenovitě co piano v koncertních sálech místo zaujalo. Ovšem nemůže chudobná flétna proti plnosti tónu našich moderních pian a proti pěstní síle našich klavírních hrdinů ničehož dokázati a udržuje se s tíží proti skvělosti houslí.

(Pokračování.)

Část theoretická při vyučování na piano.

Podává Fr. Blažek.

(Pokračování.)

Harmonické a melodické intervally.

Intervally, které slouží za podstatné částky k utvoření akkordů, slovou harmonické, naproti tomu takové,

kterék akkordu nepřínalesí nýbrž s akkordem v jakémś odporu stojí, avšak výhradně k utvoření ušlechtění a ozdobě zpěvu přispívají, slovou melodické intervally.

Ostatně nazýváme také akkordní částě melodickými intervally, jestliže ony místo soudobně, jednotlivě po sobě následují.

Melodické neakkordní intervally povstanou buďto chromatickou změnou ku př. snížením neb zvýšením čisté oktávy proměněním velké terce ve zvětšenou, malé sexty v zmenšenou, nebo se stanou prodleváním tónů z předešlého akkordu do následujícího, jenž průtahy (retardací) nazýváme a nebo konečně při vyplňování a zamezování větších a příkrých skoků v kterémžto případě průchodními tóny jmenujeme.

Jakou důležitost má do sebe užívání melodických čili neakkordních intervallů lze z toho se domyslit, že intervally tohoto způsobu jsou nejdůležitější látkou k utvoření živé a od harmonie neodvislé melodie, a že ony vůbec k pohyblivosti, rozmanitosti a zajímavosti z větší části přispívají. Jasného ponětí o všech těchto rozličných způsobech intervallů možná jenom tenkrát nabýti poznal-li učeň dříve rozličné akkordy (souzvuky) což jest úlohou našeho dalšího pokračování.

Enharmonické (stejnoznějící) intervally.

Již na jiném místě jsme věděli, že se dá jeden a tentýž tón dvojím způsobem pojmenat a dvěma od sebe rozdílnými notami oku představit, jako es, dis; fis, ges; cis, des atd.

Dále sme se přesvědčili, že celá škála a tónina mužou se dvěma způsoby písemně vyjádřiti a dlé potřebí jeden způsob s druhým vyměnit, jako Fis-Ges, Cis-Des, Gis-As, dis-es atd.

Tóny, škály a tóniny, které jenom v rozdílném přejmenování neb v rozdílném jich psaní ne ale zvukem od sebe se liší, nazýváme enharmonické neboli stejnozvuké.

Podobně to tak nacházíme u intervallů ba i u celých akkordů.

Jsou-li dva intervally stejnozvuké a jenom u pojmenování, napsání neb pouze jich přirozeném postupu a rozvodu od sebe rozdílné slovou enharmonické.

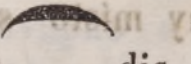
Abychom některé příklady této enharmoniky čili přejmenování uvedli obmezíme se na změnu enharmonickou těch nejobyčejnějších intervallů.

(*) Příčina, proč pokračování v kvintách stích hráti, má svůj základ v tom, že každou bezprostředně

 dis — es

t. j. zvětšená sekunda a malá terce.

 cis — dis

t. j. zmenšená terce a velká sekunda.

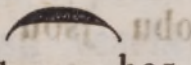
 fis — ges

t. j. velká kvarta a malá kvinta.

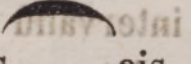
 gis — as

t. j. zvětšená kvinta a malá sexta.

 ais — hes

t. j. zvětšená sexta a malá septima.

 hes — ais

t. j. zmenšená septima a velká sexta.

jsou intervally enharmonické.

Enharmonická změna tónin nám poskytuje předně tu výhodu, že se zmenší počet křížků neb be, a za druhé že se uspodní čtení not.

Nebo lépe bude se čísti a psátí v Des, es, As, H, hes atd., nežli v Cis, dis, Gis, Ces, ais atd.

Enharmonická proměna intervallů ale hlavně slouží k přechodu do jiné tóniny; ku př. es-c nám uvádí na mysl tóniny s be, enharmonickou změnou tohoto intervallu dis-c neb dis-his, octneme se v tóninách křížkových. Nebo zvolíme-li sobě za příklad celý akord, c e gis, nás převede do akordů c e a, jenž značí tóninu a-moll, změnivše v akordu c e gis, gis v as obdržíme c e as, kterýmžto akordem se možná uchýlit do c f as, neboli f-moll; nebo pomyslíme-li sobě v akordu c e gis že se může c také jmenovati his, pak obdržíme akord his e gis, jenž směřuje do akordu cis e gis, to jest cis-moll.

Aby se schopnějšímu učňovi poskytla větší příležitost ku cvičení a užívání intervallů, ukládá se mu kromě předcházejících úkolů, konečně i také to, aby vyhledal ku škále neb kterékoliv jiné jednoduché melodie vrchní a dolní intervally, varovat však učitel musí, aby se učeň nedopouštěl protiharmonických a protimelodických kroků, zvláště by dva hlasy pospolu v paralelním pohybu nepostupovaly nepostředně ve dvoui více velkých kvintách neb oktávách. *)

*) Příčina, proč pokračování v kvintách sluch uráží, má svůj základ v tom, že každou bezprostředně

Jenom v tercech neb sextách mohou dva hlasy paralelní spolu pokračovati. Podobně by se přirozenému citu a zpěvu přičilo uživalo-li by se příkrých a velkých skoků neb kroků ve zvětšených neb zmenšených intervallech bez dostatečných k tomu příčin.

Vyučování intervallů může se jenom tenkrát za ukončené považovati, dovedeli učeň ne jenom písemným a ústným způsobem nebo praktičně na klavíru kterýkoliv intervall udat, ale je-li s to, řídě se při tom jedině zvláštností zvuku a charakterů intervallu, neomylně poznati pouze sluchem jakýkoliv intervall, kterýž mu učitel k posouzení na klavíru vezme.

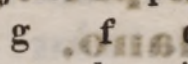
Konečně k dovršení praktického cvičení a k názornému poučování intervallech a vůbec všeho toho, co se takřka jenom myšlenkami pěstovalo, prospěšné bude, jestli učitel nějaký dvouhlasový přiměřený příklad k rozboru (analysování) sobě oboře. Při tomto rozboru žáka upozorní:

1. Na druh a zvláštnost taktu i jeho těžkou a lehkou dobu.

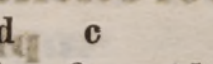
2. Na základní tóninu a s ní v blízkém spříbuzenství nacházející se tóniny. Stává-li přechodu do některé spříbuzněné tóniny a z kterých tónů možná přechod ten vyrozumívati?

3. Zajímavým způsobem líčí a jmenuje intervally, v kterýchžto oba hlasy pokračují, podotkne, které náleží k původním a které k odvozeným, a které z nich jsou libozvuké a které nelibozvuké intervally. Přesvědčuje žáka o volném pohybu konsonancí a pravidelném pokračování dissonancí; ukáže, zdali se upotřebilo dissonancí s přípravou nebo dovoluje-li mírná její nelibozvukost volného nástupu a nebo objevuje-li se pouze v průchodu, zdali ve vrchním neb zpodním hlase obsažena jest dissonancí.

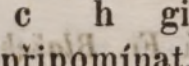
následující kvintou připomíná se tónina, kterážto s tóninou předcházející kvinty ve vzdálené příbuznosti se nachází, na př. g-c, a-d, první velká kvinta g-c uvádí nám na mysl tóninu C, druhá, však a-d též velká kvinta upomíná nás na tóninu D, a však C-tónina s D-tóninou ne v prvním, nýbrž v druhém příbuzenství se nachází. Že pokračování v takových kvintách, které jsou v nejbližším příbuzenství a nebo kterými se tónina nestanoví, jako kvintou malou, dovoleno jest na př.

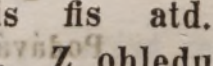
 g — f

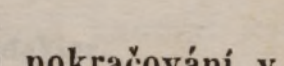
 d — c

 c — h

 gis — fis

 atd.

nemusíme ani připomínat. Z ohledu pokračování v oktávách poznamenati dlužno, že jenom v tom případě, kde se jedná o zvláštní, samostatný zpěv hlasu, rozmanitost harmonickou, se paralelní pokračování v oktávách zapovídá, ne ale slouží-li ony pouze k sesílení a lepšímu vyznačení jisté melodie. To samé platí o primě neb unisonu.

Poukáže na to, kterak harmonická síla zprávnost spodního hlasu (bassu) od důkladné znalosti intervallů a od pravého jich upotřebování závisí.

4. Obrátí pozornost žákovi také na plynne zajímavé a zpěvné vedení hlasu, kteréžto se zakládá v tom, že nestává žádných zbytečných a nucených skoků.

5. Poučuje-li schopnějšího žáka, upozorní ho také na rytmické uspořádání, pátraje, pozůstává-li celá sada jenom z jednoho neb více dílů, z jedné neb více progressí *) čili chodů a podle čeho chody a přestávky oddílu poznati.

Napotom ať se žák pokusí sám podobný rozbor jednoduchých dvouhlasových příkladů učiniti a intervally ať poznamená číslicemi, t. j. primu = 1, sekundou = 2, terci = 3 atd.

(Pokračování.)

Jan Zach.

Novella ze života českého hudebníka.

(Pokračování.)

Ležít v rázu některých lidí, že sami sebe poutají a proniknouti se nedají svým duševním nadáním všemi silami, držice je vždy na uzdě, tu pro ohledy thematické, tam pro nedůvěru v sebe, jinde zase pro obávání že obecenstvo nelibě by přijalo svobodný výlev nepoutané tvořivé síly. K takovým přináleží i Zach. Když pak náhoda jakás ty zadržované mocnosti vybouří a k jiným směrům je obrátí nežli k těm, v nichž jedině blahoploditi mohou, stane se průval jejich nebezpečný ba i záhubný. Zachův cit se rozjířil až k náruživosti, jest se obávati aby i obrazivost jeho na šílenství nevzrostla.

„Což s ním tak zle stojí, že by umění vaše nestačilo tomu předejiti?“ pravil kníže užasnut.

„Posaváde ještě ne, zárodky jsou však zde, známky mnohé ukazují na nejasnou budoucnost. Obávám se věru, že zbytek života jeho bude jen pathologickým processem.

„Toť hrozné!“ pravil kníže užasnut, „což není výhledky, aby se stav jeho zlepšil?“

Lékař pokrčil rameny, a pravil po krátkém přemýšlení :

„Červ, jenž mysl jeho vyhledává, jest veřejným tajemstvím, ale nedá se odstraniti. Myšlénka jen my-

*) Pravidelným opětováním té samé řady intervallů na jiném o stupeň vyšším neb nižším tónu povstává progressí, a tudy nejenom důslednost v melodii nýbrž i v harmonii zachována jest.

šlénkou se vyléčí. Jest-li hraběnka Angelína sama se o to nepokusí, marně se o to tělesní lékařové by snažili.

„Tedy přece Angelína! — Což kdybychom s ní promluvili?“

„Zde, knížecí milosti přestává mé umění a začíná vaše,“ odvece lékař, „jsem přesvědčen, že každé její laskavé slovo za sto kapek jakékoliv medicíny by působilo. Avšak“ —

„Nůže, co?“

„Ona sama se nachází v podobném stavu a práhne po lékaři, a po jiném, nežli jest Zach.“

„Jeli možná? Odkud to víte?“

„Vždyť jsem i jejím osobním lékařem a nemohu jí pomoci — právě jako jemu.“

„A kdo jest ten šťastný? Angelína věru nemá příčiny se trápiti. Vždyť pak není muže v Mohuči jenž lásky schopen, by se jí nekořil.“

„Přece! Ti všickni, kteří se jí koří, nedovedli posud co jeden, který si ji nevyšímá, totiž mysl její pobouřiti.“

„Je-li možná? A on?“

„Dělá jakoby jí na světě nebylo. Na srdečné pozvání její navštívil jednou její společnost od těchto dob se více neukázal ač zvací lístky téměř co den ho k tomu vyzývají. Právě proto, že zvláště náklonnost její pozoroval, vyhýbá se jí na všech cestách.

„Kdož jest ten podivín? Věru zázračně to síly člověk, který takovým půvabům odolati může.“

„Ano, takž i já se domýšlím jsa přesvědčen, že Petruccio má k tomu též své jakés tajemné příčiny.“

„Petruccio pravíte? náš vlašský tenorista?“

„Ano, ten samý.“

Kníže se zamysliv síni popocházel.

„Tohle je kus divadla!“ pravil po chvíli, „ten miluje onu, ona zase jiného, ten zase jinou a všechny stůnou na jednu nemoc. Bylť by směšni kdyby nebyli k politování! — Co myslíte, abych učinil?“

„Kdyby Petruccio se trochu sklonil k Angelíně, snad ona zase by aspoň přívětivým chováním na Zacha blaho působila, až by se časem krev v něm poněkud umírnila.“

„Ví Zach, že Angelína miluje Petruccia?“

„Pochybuji, aspoň se nijakž o tom nezmínil.“

„Nůže promluvím dnes se zpěvákem, dále pak uvidíme, co se dělati dá, prozatím navštěvujte mé nemocné a zpravujte mne svědomitě kterak se jim vede.“

Takto pravil kníže propustil lékaře a poslal okamžitě pro Petruccia.

(Pokračování.)

FEUILLETON.

Z Prahy.

Novoměstské divadlo. Dne 4. t. m. dávala se opera „Die Nachtwandlerin“ (Náměsíčná) ve 3 dějstvích od Belliniho. Obsah její je tento: V jisté vísce ve Švýcarsku shromáždí se lid přeje štěstí Amíně, schovance Tereziině, jež na druhý den s Elvínem, bohatým statkářem sňatek slaviti má. Brzy na to přijde Elvín a pak notář, uzavře svatební smlouvu, dle níž Elvín všecko své jmění Amíně daruje. Amína dá mu toliko prsten. Vše se raduje, toliko hospodská Elíza, již rolník Alexis miluje, nepřeje Amíně takového štěstí. Tu přijde do té vísky hrabě Rudolf, odebíraje se do blízkého zámku a přeje též štěstí snoubencům. Juž se schyluje k večeru a mlynářka Terezia radí k odchodu, anť prý na blízku jakýsi duch straší. Rudolf tomu nechce věřit a uzavře, že se o tom strašidle přesvědčí. Rudolf dav Amíně s Bohem, odejde. Elvín je žárliv na Rudolfa, avšak Amíně zaplaší mráček jeho nedůvěru. Elvín jí slíbí, že nebude více žárliv a všichni odejdou. (1. děj). Hraběte Rudolfa nacházíme v hospodě ve své ložnici. Hospodská Líza vstoupivši k němu, táže se ho, zdaž se mu pokoj tento líbí. Rudolf počne s ní žertovat, v tom slyšeti lze jakýsi šumot, po němž Líza zmizí. Do pokoje přichází Amína v rukou svíci držíc, a hovoří o svém snoubenci. Rudolf pozná v ní dívku náměsíčnou a shasnuv obě svíčky odejde, co zatím Amína do postele pro hraběte uchystané si ulehne. Líza vědouc o tom, jde to Elvínovi vyzradit. Rolníci dozvěděvše se, že se v hospodě hrabě Rudolf, majitel této vísky nachází, přichází ráno ho uvítat, a najdou v posteli místo hraběte Amínu. Elvín vida to, drží ji za nevěrnou a zrádkyni. I zavrhne ji. Amína se chce vymlouvat, avšak žádný ji slyšeti nechce. (2. děj). V lese shromáždí se lid a chce k hraběti, aby ěst Aminy zahájil. Mlynářka Terezia a schovanka její Amína blíží se k Elvínovi, on ji opět zavrhne, prsten jí odejme a odejde. Elvín ve zlosti své, chce se s Lízou, již za počestnou drží oddati a zamýšlí sni k oltáři se odebrati. V tom přijde hrabě Rudolf tvrdě, že Amína je nevinná, neboť jsouc náměsíčnou, přišla mimovolně do pokoje cizího, a tam usnula. Výpověď tuto nechce žádný věriti, a juž vede Elvín Lízu k oltáři. V tomž okamžiku ukáže Terezia šátek, jenž se v pokoji pro hraběte uchystaném našel, a jenž Líze náleží. Každý užasne nad nestydatostí Lízy. Na to viděti bylo Amínu, ona svíci v rukou z mlýnu dolů kráčí a o svém milenci hovoří a si naříká, že jí Elvín zavrhl a opustil. Co tak ve snu mluví, strčí jí Elvín prsten na prst. Na to sklesne Amína. Elvín přesvědčen tak o věrnosti své milenky, pojme ji do náruče a sňatek s ní slaví. Opera tato dávala se ponejprv v Miláně v březnu 1831 a je vlastně proslavnou zpěvačku Pastovou psána. V hudbě převládá bledolící sentimentálnost a sladký nářek lásky tak mocně, že se celá opera míse cukrovinek podobá. Žádný výjev nevzbudil tolik slzí, jako finale v „Náměsíčné.“ Co do instrumentací převládají v opěře této plechové nástroje. Jistý kritik pravil, kdež tato opera v Německu dávala, že nemůže pochopit, proč se sultán tak velice zajímal pro náměsíčnou selskou dívku, že k ní poslal celou tureckou národní kapellu. Co do provedení opery bylo slušné

zvláště vynikla sl. Brennerová (Amína), jež všechny stránky své kollaratury v ní vyvinula.

— Dne 7. t. m. provozován ku prospěchu sl. Jenny Brennerové „Don Juan“ od Mozarta. Stav nynější naší zpěvohry jest tak smutný, že by v skutku již zřehodno bylo pomlčeti o všelikých vadách, kterých nieméně napřád přibývá. Co se však bývalé slávy zpěvohry, zvláště Mozartské u nás týče, tuť věru člověk domníval by se že restituce, aspoň progressivní, není možná docíliti, a tak pozorují zvláště starší navštěvovatelé divadla, jak by mělo být a ne jak je. Nový kapelník pan Jahn také pranicím nepřispívá k zvelebení souhry, sborů a celého ensemblu, spíše naopak. Slečna Brennerová hlučně uvítána byvši, provedla úlohu svou co Donna Anna s mrazivou chladností, zvláště u mrtvoly otce lhostejně si počínajíc, co do zpěvu sice korektně, však bez vzletu. Nejlépe se podařila poslední arie do F. Slečna Míková zpívala s obvyklým důrazem, ve hře velmi statně si počínajíc, taktéž sl. Lichtmayová. Pan Hertsch musel zpívati Leporella, jest to docela nepřiměřená proň úloha, však hleděl se ctí vyváznouti, o hře a humoru ani zmínky. Pan Steinecke počínal si, jako vždy co Don Juan velmi statně.

— Minulý čtvrtek odbýval pan Pavlis, ředitel ústavu pro vyučování vojenské hudby v kanálské zahradě se svými učni koncert, který s nemalou pochvalou od četně shromážděného obecnstva byl přijat. Mladí hudebníci odehráli úlohy své správně, a mnohý z nich více než prostřední vlohy pro nástroj svůj označil. Taneční kusy ovšem trpěti musely na líbeznosti, nebo hrálo se jen na kovové nástroje — za to ale pochody, vlastní základ vojenské hudby, byly vesměs zdařile provozovány — a k tomu konci vlastně ústav — o němž mluvili jsme — čelí. I těší nás, že směle můžeme říci, že při rozumném a dobrém návodu, jakým p. ředit. Pavlis ústav mu svěřený vede, potvrdí se ona pověst, jakou se honosí až posud národ náš v císařské vojenské hudbě. Ku konci připomínáme, že pochod českých dobrovolníků, sestavený p. Pavlisem pro pěkné vpletené nápěvy se tak líbil, že několikrát musel hrán býti. Krásně vynímá se v triu „Kde domov můj,“ kterýžto nápěv asi v mnohém vojínu zbudí v cizině upomínku na milou českou vlast.

— K civilním orchestrům pp. Perglera a Komzáka přidružily se letos dva nové; jeden, řízen p. Janákem, hrává obyčejně na střeleckém ostrově a švarně počíná si v provozování skladeb druhu rozličného, druhý veden p. Maškem, hrává po ostrovech v Karlíně. Poslední vyznačuje se dobrým obsazením houslí a kontrabassů a provádí přesně a líbezne vybrané novější skladby, jmenovitě ale národní naši polku podává věru po česku.

— Slečna L. Tipkova, bývalý oud Pražského divadla, je u dvorního divadla ve Wisbadenu s ročním platem 4000 zl. stř. angažována. Slečna Tipková dostala též nabídnutí k divadlům do Darmstadtu, Mannheimu, Frankfurtu a Mohuče.

— Krajan náš pan Frant. Černý, učitel hudby z Petrohradu, přijel tyto dni do Prahy.

— Dovídáme se, že v Horách Kutných a v Mladé Boleslavi měli tamní zpěváci spolkové produkce ve prospěch českých dobrovolníků. V prvním městě zpívalo se mezi čtyřmi sbory dvě českých, v Mladé Boleslavi však mezi devíti sbory zazněl jen jediný český sbor, a sice „Zastaveníčko“ od prof. Vogla. Ctěný dopisovatel z Ml. Boleslavi stýská si v Lumíru již v několika dopisech, jaká lhostejnost k českému zpěvu jeví se v spolku zpěvákém v městě onom — avšak bez úspěchu. Věříme mu ochotně, ale máme za to, že lépe by bylo, mlčením věc pominouti, která se nedá hojiti a českých listů ušetřiti, neboť zdá se, že pánové oni jsou ze staré školy a drží se raději šlendriánu svého, než by k prospěchu svému a k zálibě obecnstva pěstovali český zpěv, mlčením úplným aspoň by se nerušilo dolce farniente oněch pánů a nebudil bol nový v nás. Při příležitosti této nám ale jednu důležitou otázku rozebrati jest, důležitou velmi, nebo v novější době utvorilo se v Čechách několik zpěvákých spolků a nastala tudíž nemalá potřeba, aby, mají-li spolkové oni český mužský zpěv pěstovati, se i hojněji české mužské skladby skládaly, než se to posud dělo. Podívejme se na posavadní literaturu zborů českých. Sbory starší Jelenovy a Horákovy jsou sice věčně mladé, neboť jarý národní český duch vane jimi. Veit, mistr i v mužském zpěvu, má jen 2 české sbory „Tri věnce“ a „Svítání.“ Později mlknul český mužský zpěv, až jej prof. Vogl opět pěstovati se jal. Voglovy sbory, ač slovanské ráznosti nemají a romantickou hudbu dýší, jsou tak srdcejemné a zpěvné, že všude se zalíbiti musí. Jeho Puda vlastenská, Vltava, Dům otcovský, Hlasy z domova, Výlet a především Cikání mají nemalou vnitřní cenu do sebe a pro zpěváky jsou velmi vděčné. Po Voglovi, jak mile vzal se ředitelství Žofínské akademie a skládati přestál, uchopil se osíralého mužského zpěvu bodrý a slovanský Zvonař, sbory jeho ve „Varytě a Lyře“ a několik v rukopise mají národní ráz, hudbu jasnou jako sklo a formy krásné, jsou však více méně příliš krátké, což ovšem obecnstvu nikoliv však hudbě na újmu jest. Bylo-by přáti, aby Zvonařovy sbory rozšířily se. V nejnovějším čase obrátil na se pozornost znalců všech K. Slavík, jeho mužské sbory mají mohutný výraz, železnou formu a hudbu vzplanulou národním citem. Od Voglovy doby nerozehřál obecnstvo žádný sbor tak jako „Rekŭv sen“ od Slavíka. — Jak vidno, je lit. naše na sbory mužské chudobná v poměru k něm., za to ale směle můžeme říci, že téměř všechny sbory od Štorcha, Beckra, Kuntze et consortes nemají tolik vnitřní ceny do sebe, jako jen několik našich. Co do vážnosti hudby samé, můžeme býti hrdi na sbory české své. Leč řekne se nám „Dejte nám nových sborů, my rádi budeme zpívat česky, nemáme-li, nemůžeme.“ Pravda, to právě záhadné. Máme jich málo pro potřeby zakládáním nových spolků na venkově zbuzené, a sil přece máme dost ke skládání a to statných sil. Pomoc tu je možná a sice pohledneme-li do minulosti nedávné, jen na takový způsob: aby totiž v Praze samé v ústavech zpěv pěstujících se české nové zpívaly, pak milerádi budou skladatelové naši sbory psáti, český zpěv se zmůže a vyhoví se potřebám všem. U nás máme 2 spolky, v kterých zpěv pěstuje se. Žofínskou akademii a Cecilskou jednotu; Žofínská akademie z části jen vedle stanov obírá se se světskou hudbou, v posledním čase však přinesla v produkci aspoň jeden český sbor a

máme za to, že bude takto pokračovati a neudělá hanbu čestné minulosti své jinak to s Cecilskou jednotou. Nevím zdaž někdy dříve, ale mnoho let již nepřináší koncertů její pranic českého, a přec při svých ohromných známostech získal by si p. ředitel její krásných sborů mužských dost, kdyby stál o to. Ale ovšem vytrubovati s galerie zukunfts-muziku, zdá se důležitějším býti, než lačnému obecnstvu poctivý český sbor předvesli. Ovšem časy nejsou, které bývaly. Tuto neshodu odstraniti, nutno jest a pak budeme mít čáku, že český mužský zpěv se zmůže a že vyhoví se potřebě, která nastává zakládáním spolků zpěvákých ve vlasti naší. Jen ať si zatím pánové výborové hledí toho, co máme a skladatelové pak zajisté s radostí pustí se do díla. Posléze tu vadu připomínáme, že u nás těžké jest mužské sbory tiskem vydati. Snad ale některý nakladatel se uchopí myšlenky té, a bude-li obecnstvo pilně odbírat, učiní to snad s prospěchem.

— Pan Alfred Waldau, jehožto na pilném pátrání spočívající spis „Die böhmischen Nationaltänze,“ všestranného uznání došel, vydá co nevidět druhý díl téhož spisu, jenž následující tance české obsahovati bude: Bába, Budějovická, Chodovská, Doušky, Důtky, Fasuněk, Houpačka, Hrachová, Husar, Husitská, Ječmen, Kalafůna, Kaprál, Kapusta, Kohoutek, Kolečko, Kolomazná, Kominík, Kovář, Krocan, Krosna, Křepelka, Křížák, Kudlička, Landvérka, Laskavec, Nový svět, Mlynářka, Od země, Osmička, Ovčák, Polbírská, Polka dvojitá (Doppelpolka), Proti sobě, Průchod, Putna, Rak, Rákosí, Rekrut, Řetěz, Salát, Šmitec, Valach, Vika, Votava, Zastavovaná, Zelenák, Zába. — Podavše jména tanců, nesmíme pro úplnost opominouti ještě zvláštní druh takých tanců, jenž ovšem málo estetického však tím více kulturo-historického zájmu vzbuditi mohou. Jsou to národní tance, kteréž roku 1848 povstaly. Tak se tancevaly na rozličných místech: Copářská, Parlament, Konstituce, Kočičinářská, Garda, Brejle, Šotek, Slovan, Košut atd. Netančily se tak divoce a bouřlivě, jako Carmagnola, onen pověstný tanec pod strašnou vládou Robespierrea, nýbrž byly více satyrou neb parodií aneb docela neškodné a nevinné podstaty. Konečně dlužno nám se zmíniti o třech tancích kteréžto měvše jména: Hus, Žižka a Laudon, nyní tak vymizely, že sotva stává člověka, jenž mimo ztvrzení jejich existencí o nich něčeho podati může. Tance tyto zdají se býti lokální a jsou bez vsí pochyby z r. 1848. Avšak je to dosti pamětihodné, že, kde nižádná z národních písní neopěvuje nejpopulárnějšího českého vůdce Jana Žižku z Trocnova a neméně populárního Jana Husa a konečně od lidu tak velice slaveného vítěze u Bělohradu Gideona Laudona, že aspoň jejich jména na tance přešla.

(—?) Z N á c h o d a. Dne 29. května uspořádal pan K. Kejkliček malou hud.-dekl. akad. ku prospěchu sboru českých dobrovolníků. Posluchačů se valně sešlo. Získalo se k nadzminěnému účeli 100 zl. 10 kr. rak. č. Deklamovaly se, zpívaly i hrály na pianě a houslích samé vybrané kusy. Velevážení účinkující paní a pánové, zejména: Paní podkrajská a paní Kytlerová, slečny M. Klimešová, Ž. Hubková, A. Tichá a Kl. Kejkličková, a pánové F. Kříž, Novotný, Pečold, Grim, Goldovský a

Pinkava vynasnažili se, aby co nejlépe provedli úlohy své, a došli v plné míře pochyly velectěného obecenstva.

Benátky. Divadlům špatně se daří. Tak zvané Apollonské divadlo již uzavřeno.

Berlín. Intendant dvorních koncertů hrabě Redern složil velkou operu, libretto napsal p. Tempelley.

Drážďany. Barytonista pan Hardmuth, v Praze chvalně známý, zpívá zde po hostinsku.

Lipsko. Zde se bude provozovat Schumannova „Genovefa.“

(L.) Lvov. Nadaná zpěvačka M. Soukupová, Pražanka, kteráž u zdejšího divadla angažována jest, získala od nějakého času značně ve zpěvu a hře. Její zvucný, výdatný hlas dosáhl větší vláčnosti a ohebnosti, její mimika více živosti a dramatického ohně, jakož i vřelejšího výrazu. To osvědčila co Agatha v „Kouzelném střelci,“ co Adalgisa v „Normě,“ co Elvira v „Ernani,“ co „Lucrezia Borgia,“ co „Valentina“ a co „Recha,“ v kterýchžto partiích skvělého výsledku dosáhla. Zvláště podotknouti sluší její provedení „Valentiny.“ Slečna Soukupová je, jak známo žačka kapelníka p. F. Škroupa v Praze.

Mohuč. Slečna Tipkova účinkovala dne 4. t. m. v koncertě ku prospěchu rakouských dobrovolníků.

Nový York. Nová společnost vedením Strakošovým započala, jak doslycháme, krátkou jen saisonu. Líbí se obecenstvu, jež se také četně schází.

Paříž. Hektor Berlioz zřídil zde obrovský koncert. Hans z Bülowa dvakráte koncertoval s náramným úspěchem. Starší německé opery velmi se zde líbí, dávaly se „Entführung aus dem Serail“ od Mozarta a „Abu Hassan,“ Webrovo první dramatické dílo. Meyerbeer tvoří z dialogu ve své komické opeře recity a bude ji takto provozovati v Londýně. Tato opera musí se zde 4krát týhodně dávat. Známý F. v. Flotow také složil novou operu „Meranský mlýnár.“ Text k ní psali pp. Mosenthal ve Vídni a Tietz v Berlíně. Znamenití stavitelové varhan pp. Merklin a Schütze dostavěli velké a krásné varhany. Mají 58 zvučících hlasů, 4 manualy a pedal 32 střeviců. Zkoušeny jsou od známého varhaníka p. Batiste.

Pest. Verdiho nejnovější opera „Tutti in maschera“ zde propadla.

Schwerin. Zdejší mladý hudebník Härtel, člen dvorní kapely složil operetku „Pastýrka Piemontská.“

Štětín. Zeniální skladatel ballad, K. Löwe, dokončil operu „Emmy,“ slova dle Scotova románu „Kenilworth.“

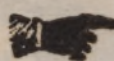
Vídeň. Zde zřídí o prázdninách všechny zpěvácké spolky velkou produkcí ku prospěchu raněných. P. Stolz, posavadní kapelní mistr v Josefském předměstí, odebere se co kapelník k Karlovu divadlu. Ředitel Ekert vyjednává v Paříži za příčinou provozování nejnovější opery Meyerbeerovy „Pout do Ploermelu.“ Mimo to připraveny jsou pro budoucí saisonu opery „Tannhäuser,“ „Anna z Landskronu“ od Aberta, „Wanda“ od Dopplera, „Herkulanum“ od Davida a Gluckova „Armida.“

Nové hudebniny. Kor. Stankovič vydal „Srbské národní písně“ s průvodem piana, jež J. M. císař František přijmouti ráčil. Pan Stankovič hodlá vydati ještě druhý svazek těchto písní s notami pro zpěv a piano.

Dur a moll.

Friedemann Bach. Fr. Bach byl varhaníkem v Halle. Jeho roztržitost v úřadě, jehož zpravování se řídilo dle vězňích hodin a zvonění, natropila mu podivných kousků. Byv napomenut, by se do chrámu odebral, vstal od klavíru, a šel; divil se po cestě, že se již zvoní, vešel jedněmi dveřmi do chrámu a druhými dveřmi od tamtud; přišed domů, sedl ke klavíru a pokračoval u svých započatých fantasiích. Nejlépe bylo, když měchollapu klíče od varhan zanechal. Jednou se to však stalo, bylo to na první svatodušní svátek. By svou službu nezanedbal, odebral se před časem do kostela a posadil se, než se obecenstvo sešlo, do ženských lavic, zapomněl se však, a zůstal maje klíče od varhan v kapse, seděti i potom, když již odzvonili a preludium se hráti mělo. Každý se ohlížel na kůr, kýval a vrtěl hlavou — Friedemann vrtěl také hlavou, mumlaje: No, to mi je přec divno, kdo dnes hráti bude na varhany.

Listárna. Panu K. Š. v Poděbradech. Obdržel jste mé psaní? — P. Ab. v Stuttgartu. Obdržím brzy to slíbené.

 P T. Pány odběratele, kteří jen na půl leta předplaceni jsou, žádáme uctivě, by svá předplacení na ostatní čtvrtletí obnovivše udali, jaké praemie (zdaž podobiznu neb skladbu kostelní) žádají, by jim brzy odeslána byla. Kompletní exempláry „Dalibora“ na rok 1859 jsou ještě v zásobě a mohou se dostatí.

Expedicí Dalibora.

 K tomuto číslu přidána příloha obsahující: „Toccata“ pro piano od Fr. Kavána.